

اگر امنیت انرژی چین را مورد بررسی قرار دهید، متوجه خواهید شد در دوره ریاست جمهوری شی جین پینگ خرید انرژی چین به صورت بلوکی است. به این معنا که سبد خرید انرژی خود را متنوع کرده اند و از کشورهای مختلف انرژی را خریداری می کنند. ایران نیز در این سبد انرژی جای گرفته به گونه ای که حتی شده به میزان کم از انرژی دارند

منطقه ای قرار نمی دهند. به طور مثال چین همکاری تجاری با سه کشور ژاپن، هند و ایالات متحده که بیشترین رقابت را با آن دارند تعریف کرده است. در نقطه مقابل مشاهده می کنیم که با ژاپن و کره شمالی، هند و پاکستان، ایالات متحده و روسیه نیز همکاری می کند و هیچ وقت خود را در دام رقابت های منطقه ای و دوقطبی های ایجاد شده قرار نمی دهد. در واقع سعی می کند به صورت متوازن برخورد کند که این موضوع هم نشأت گرفته از هوشمندی چینی ها در حوزه سیاست خارجه است.

ایران در رده بندی شرکای تجاری چین در گذشته در رده اول غرب آسیا قرار داشت. اما متأسفانه بنا به تحول ها و تحریم هایی که اعمال شد در حال حاضر در رده چهارم یا پنجم شرکای تجاری آن در غرب آسیا قرار گرفته است. در واقع همکاری های تجاری ما با این کشور به کمترین میزان خود رسیده که در مقابل کشورهای امارات، عراق و عربستان توانسته اند خود را به بالاترین میزان همکاری با این کشور برسانند. به طوری که در حال حاضر عربستان به عنوان ویژه ترین همکار و شریک تجاری در حوزه خلیج فارس برای جمهوری چین مطرح است که سالانه ۷۸ میلیارد دلار تبادل تجاری با این کشور دارد. اگر همه این موضوعات را مورد توجه قرار دهیم متوجه می شویم چین توجه ویژه به خلیج فارس، عربستان، سعودی، امارات و قطر دارد. علاوه بر آن در قطر حدود ۶ هزار شرکت چینی فعالیت می کنند که آمارهای قبل از کرونا نشان می دهد که حدود ۵۰۰ هزار چینی در این کشور حضور داشتند. همچنین امارات یکی از کانال های ورود کالاهای چینی محسوب می شود به طوری که ۶۶ درصد کالاهایی که چین به حوزه غرب آسیا صادر می کند از این کانال وارد و توزیع می شود. علاوه بر این موارد چین قصد دارد از عربستان به عنوان اهرمی برای جایگزینی یوان استفاده کند. ایالات متحده به پشتوانه نفت و منابع نفتی عربستان سعودی تلاش می کرد بحث دلار و پشتوانه آن را حمایت کرده و آن را جهانی کند. اما چین قصد دارد با چنین همکاری هایی بحث پترو یوان را به جای پترو دلار مدنظر قرار دهد.

سفر رئیس جمهور چین به عربستان، نوع آن سفر و نوع موضع گیری که چینی ها داشتند موجب شد برخی منافع ملی ما درگیر این امر شوند. جمهوری چین در این سفر توافقنامه جامعی را با عربستان منعقد کرد و علاوه بر آن ۳۴ همکاری و موافقتنامه در حوزه سرمایه گذاری نیز

منعقد کرد که همه این موارد برای تحکیم روابط دو جانبه آنها بوده است. به هر حال همه این عوامل منافع ملی ما و نوع همکاری ما با چین را تحت تأثیر قرار می دهد؛ زیرا این امر خود متأثر از رقابت منطقه ای میان ما با عربستان سعودی است. در واقع این اقدامات چین باید تلنگری به دولتمردان ایران باشد تا سریع تر توافقنامه و همکاری جامع ۲۵ ساله را به سرانجام برسانند. موضوع مهم در خصوص این توافقنامه این است که در آن پروژه های نیمه تمام ما وجود دارد که با حضور چینی ها به سرانجام خواهد رسید. بنابراین دولتمردان باید بحث همکاری های ایران و چین را نسبت به قبل بیشتر و دقیق تر مدنظر قرار دهند و اگر چنین اقدامی رخ ندهد شاهد آن خواهیم بود که فرصت ها را یکی پس از دیگری از دست خواهیم داد و عملاً چین کشورهای منطقه را جایگزین ما خواهد کرد.

ما در کجای ابتکار کمربند راه هسیتیم؟ با توجه به اینکه بندر چابهار و بخش های دیگری از کشور که شاید می توانستند به چینی ها کمک کنند، اما ظاهراً چیزی ارائه نشده و چینی ها در پاکستان سرمایه گذاری های مختلفی انجام داده اند و در حال حاضر شاهد پیشرفت بندر گوادر پاکستان هستیم. با چنین اقداماتی این تکرش ایجاد شده که گویا ایران نمایی به همکاری ندارد. از سوی دیگر گویا چینی ها نیز از بی عملی ما خسته شده اند؟ در این خصوص توضیح می دهید؟

ابتکار کمربند و جاده پروژه ای است که چینی ها آن را به منظور جایگاه خود در زنجیره ارزش جهانی مطرح کرده اند. در این راستا تا مارس ۲۰۲۲ میلادی با ۱۷۴ کشور مختلف از غرب آسیا تا شمال آفریقا و امریکای لاتین قرارداد همکاری در این زمینه منعقد کرده اند که خود این امر یکی از اقدامات ویژه جمهوری چین محسوب می شود. با وجود اینکه ایران جایگاه ویژه ای در جاده ابریشم و راه زمینی دارد، اما تا کنون اقدام مثبت قابل توجهی در این رابطه صورت نگرفته است. ما می توانیم با استفاده از ظرفیت های این ابتکار و همکاری با چین در راستای کاهش آثار اقتصادی و فراقصدی تحریم ها گام های قابل توجهی برداریم.